

53112317: สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม

คำสำคัญ: การจัดการพิพิธภัณฑ์ / ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

อรรถพล เพ็ชรประเสริฐกุล: การจัดการพิพิธภัณฑ์วัดโพธาราม ตำบลศรีด้อย อำเภอมะเเิง จังหวัดพะเยา. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: ผศ.ดร.มณีวรรณ ผิวนิม. 142 หน้า.

วัตถุประสงค์ของการศึกษานี้ คือ เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของพิพิธภัณฑ์วัดโพธาราม ตำบลศรีด้อย อำเภอมะเเิง จังหวัดพะเยา รูปแบบการจัดการพิพิธภัณฑ์ ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการจัดการพิพิธภัณฑ์ เพื่อเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมสำหรับการจัดการพิพิธภัณฑ์วัดโพธาราม โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ผลการศึกษา ได้แก่

1. พิพิธภัณฑ์วัดโพธารามเริ่มต้นขึ้นจากแนวคิดของพระโสภณพัฒนาคม เจ้าอาวาสวัดโพธารามที่จะอนุรักษ์รูปแบบวิถีชีวิตของชุมชนในอดีต เพื่อให้เยาวชนรุ่นหลังตระหนักถึงคุณค่าความสำคัญของทรัพยากรประเภทต่าง ๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่น ในระยะแรกเป็นเพียงการเก็บสะสมสิ่งของทั้งที่มาจากการสะสมส่วนตัว และที่มีญาติโยมนำมาบริจาคเพิ่มเติม หลังจากที่ได้มีการทำความเข้าใจให้ชาวบ้านและคณะศรัทธาทราบถึงคุณค่าและความสำคัญของโบราณวัตถุ เมื่อวัดโพธารามได้รับการคัดเลือกเพื่อเป็นสถานที่ตั้งศูนย์บูรณาการวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชน ประจำอำเภอมะเเิง จังหวัดพะเยา พิพิธภัณฑ์วัดโพธาราม ได้รับการบรรจุอยู่ในหนึ่งด้านกลุ่มงานของศูนย์ฯ มีกรอบในการดำเนินงานอย่างเป็นขั้นตอน เป็นผลให้พิพิธภัณฑ์วัดโพธารามมีอาคารสำหรับการจัดแสดงที่พร้อมเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับคนในชุมชนและผู้สนใจได้ใน พ.ศ. 2549

2. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์วัดโพธาราม คือ ระบบที่ใช้เป็นเกณฑ์ ในการดำเนินงานขาดความต่อเนื่อง ขาดการประชาสัมพันธ์ มีวันและเวลาเปิดปิดที่ไม่แน่นอน บุคลากรที่ทำหน้าที่รับผิดชอบต่างมีงานประจำ ความร่วมมือยังคงเป็นในลักษณะของผู้นำชุมชนกับภาครัฐ ที่คอยขับเคลื่อนการสร้างชุดความรู้ให้แก่ท้องถิ่น ความร่วมมือของคนในชุมชนระดับชาวบ้านทั่วไปยังไม่มีส่วนร่วมในการจัดการพิพิธภัณฑ์เท่าที่ควร

3. ข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการพิพิธภัณฑ์วัดโพธาราม คือ ควรจัดตั้งคณะทำงานอย่างเป็นระบบ ให้ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์มากขึ้น โดยภาครัฐหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องคอยให้คำแนะนำ ควรมีการจัดเวทีเสวนาเพื่อเป็นการสื่อสารกิจการของพิพิธภัณฑ์ รวมถึงการสร้างเครือข่ายทางวัฒนธรรม และเครือข่ายทางทรัพยากรอื่น ๆ ในการที่จะบูรณาการร่วมกัน เพื่อให้พิพิธภัณฑ์เหมาะสมกับเป็นแหล่งเรียนรู้ได้ในทุกด้าน

สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ปีการศึกษา 2557

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์.....

53112317: MAJOR: CULTURAL RESOURCES MANAGEMENT

KEY WORD: CULTURAL MANAGEMENT / LOCAL HISTORY

ATTHAPOL PIENPRASERTKOOL: COMMUNITY PARTICIPATION AS PART OF MUSEUM MANAGEMENT AT WAT PHOTHARAM TUMBON SRITOI AMPHOE MAE CHAI PHAYAO PROVINCE. THESIS ADVISOR: ASST. PROF. MANEEWAN PEWNIM, PhD. 142 pp.

The objectives of this research are to study the history of Wat Phoththaram Museum in Tumbon Sritoi, Amphoe Mae Chai, Phayao Province, its management as well as problems and obstacles to the management of this museum in order to recommend suitable management approaches. Qualitative research methods were used in the study. The research findings are:

1. Wat Phoththaram Museum in Tumbon Sritoi, Amphoe Mae Chai, Phayao Province was initiated by the idea of Phra Sophon Pattanodom, the abbot, to compile and conserve the community's ways of life in the past to make the younger generations be more aware of the important value of the cultural resources in local region. It initially started with donated items from private collection and later from local people who had more understanding and recognition of their importance. After Wat Phoththaram was selected as the Thai Culture and Community Integration (Buranakarn Wattanatham Thai Saiyai Chumchon) Center for Mae Chai District of Phayao Province, the museum building was constructed and operated under an established operation framework.

2. Major problems and obstacles in the museum's operations include the lack of established operational continuity, the lack of proper public relations system and fixed operating hours. Moreover, the museum's personnel are mainly occupied by their regular work. At present, cooperation with the museum is mainly initiated by community leaders and government officials who disseminate a certain set of knowledge for locals. There is inadequate community participation in the management and operation of the museum.

3. This study, therefore, proposes that a working committee with more systematic operations should be established. More community participation in the management of the museum should be recruited under the supervision and advice of the government sectors or relevant persons. A discussion forum for communication of museum activities as well as other cultural and cultural resources networks should be set up for more integrated operations. These measures will steer the museum toward being a multi-dimensional source of learning.

Program of Cultural resource management

Graduate school, Silpakorn University

Student's signature .....

Academic Year 2014

Thesis Advisor's signature .....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีจากความช่วยเหลือของ รองศาสตราจารย์สุภาภรณ์ จินตามณี โรจน์ ประธาน ในการสอบวิทยานิพนธ์ที่มีความห่วงใยผู้วิจัยเป็นอย่างดี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มณีวรรณ ผิวนิม ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาสละแรงกายแรงใจในการให้คำแนะนำ ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ รองศาสตราจารย์ ชนัญ วงษ์วิภาค ที่กรุณาอนุเคราะห์คำปรึกษา แนะนำแนวทาง ให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมถึงคณาจารย์ทุกท่าน ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

กราบขอบพระคุณ พระโสภณพัฒนาคม เจ้าอาวาสวัดโพธาราม รองเจ้าคณะจังหวัดพะเยา พระสมบุรณ์ชัย โชติปญฺโญ คุณวิรัช สุทธิสวาท และชาวอำเภอแม่ใจทุกท่านที่ให้การต้อนรับและดูแลผู้วิจัยเป็นอย่างดี

กราบขอบพระคุณมารดาผู้ให้กำเนิด อบรมสั่งสอน ผู้คอยผลักดัน สนับสนุน ให้กำลังใจตลอดมา กราบขอบพระคุณญาติผู้ใหญ่ที่เคารพรัก ที่คอยให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำในการศึกษาครั้งนี้

ขอบคุณ คุณณัชนรี นุชนิยม ที่คอยเคียงข้างและเป็นกำลังใจเสมอในทุก ๆ เรื่อง
ขอบคุณเพื่อน CRM โดยเฉพาะคุณชานัท คุณกฤษฎา และคุณจักรพันธ์ ที่คอยเป็นมิตรที่ดีเสมอมา

ท้ายสุดนี้ ผู้วิจัยมีความมุ่งหวังว่าการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อวงการพิพิธภัณฑ์ เพื่อให้ดำรงความเป็นสถาบันเพื่อการเรียนรู้ที่มีคุณค่าของสังคมสืบไป